

Stockholms
universitet

Kriminologiska institutionen

Medias framställning av unga kvinnors brottslighet

- En kvalitativ studie av dagspress 1990-2009

Examensarbete 15 hp

Kriminologi
Kriminologi III (30 hp)
Höstterminen 2010
Alexandra Blixt

Sammanfattning

Syftet var att undersöka hur unga kvinnors brottslighet framställs i dagspress ur ett genusperspektiv. Materialet bestod av artiklar från tidningarna Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, publicerade under åren 1990-2009. Någon avgränsning till en viss brottstyp gjordes inte, för att också se om och hur det skiljer sig i framställningen av den unga kvinnan beroende på brottstyp. Frågeställningarna var;

1. *Hur stor del av dagspressens skildringar av ungdomsbrottslighet handlar om unga kvinnors brottslighet?*
2. *Hur framställs unga kvinnors brottslighet i dagspress under den undersökta tidsperioden (1990-2009)?*
  - *Skiljer sig framställningen mellan olika brottstyper?*
  - *Vad anges för förklaringar till unga kvinnors brottslighet?*

Studien hade ett genusteoretiskt förhållningssätt där utgångspunkten var Hirdman och Landers resonemang kring genuskonstruktioner, normalitet och avvikelser. Christies teori om det ideala offret var också relevant i förhållande till hur den unga brottsliga kvinnan positioneras som gärningsperson eller offer. Även medieperspektivet utgjorde en del av den teoretiska ramen där begrepp som *moralpanik* togs upp samt vilka olika funktioner en text kan ha. En kvantitativ innehållsanalys gjordes för att kunna ge en bild av hur mycket det skrivs om unga kvinnors brottslighet utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet* i Mediearkivet under tidsperioden 1990-2009, avgränsat till de fyra utvalda tidningarna. Den huvudsakliga metoden var dock kvalitativ innehållsanalys av tidningsartiklar hämtade ur databaserna Mediearkivet och Artikelsök. Den kvalitativa innehållsanalysen gjorde det möjligt att göra en tolkning av hur dagspressen framställer unga kvinnors brottslighet, se om framställningen skiljer sig mellan olika brottstyper samt se vilka förklaringar som anges till unga kvinnors brottslighet. Resultatet av den kvantitativa innehållsanalysen visade att det är få artiklar som handlar om unga kvinnors brottslighet i förhållande till det totala som skrivs utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet*. Den kvalitativa innehållsanalysen visade att framställningen av den unga kvinnans brottslighet skiljer sig mellan olika brottstyper, där snatteri ansågs vara ett mer ”kvinnligt” brott än till exempel misshandel. Artiklarna visade också på olika förklaringar till unga kvinnors brottslighet, bl.a. en man i kvinnans närhet eller jämställdhetsutvecklingen. Vidare kunde man i artiklarna tolka en jämförelse där man ställer männens brottslighet mot de unga kvinnornas.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Bakgrund och introduktion	6
1.1 Inledning	6
1.2 Den kvinnliga brottslighetens utveckling	6
2. Problemformulering	9
2.1 Varför intressant att studera?	9
2.2 Syfte och frågeställning	9
2.3 Avgränsning och definition av begrepp	10
2.4 Vetenskapligt förhållningssätt	10
3. Tidigare forskning	11
3.1 Medias framställning av brott	11
3.2 Unga kvinnor och mäns kriminalitet	13
4. Teoridel	14
4.1 Genuskonstruktioner, normalitet och avvikelse	14
4.2 Det ideala offret/gärningspersonen	16
4.3 Medieteoretiskt perspektiv	17
5. Metodbeskrivning	17
5.1 Kvantitativ innehållsanalys	18
5.2 Kvalitativ innehållsanalys	19
5.3 Urval och material	20
5.3.1 Urval kvantitativ innehållsanalys	20
5.3.2 Urval kvalitativ innehållsanalys	20
5.3.3 Material	20
5.4 Tillvägagångssätt	22
5.5 Reliabilitet och validitet	22
5.6 Metoden i relation till tidigare forskning	23
6. Resultat och analys	24
6.1 Hur mycket skrivs det om unga kvinnors brottslighet?	24
6.2 Vad skrivs det om?	25
6.2.1 Orsak till brottsligheten	26
6.2.2 Den ständiga jämförelsen	28
6.2.3 Den avvikande kvinnan	29
6.2.4 Är vissa brott "kvinnliga"?	31
6.2.5 Iscensättande av maskulinitet	32
6.2.6 Artiklarnas funktion	32
7. Avslutning och diskussion	33
8. Litteraturförteckning	35
9. Bilaga 1, analyserade artiklar	38

1. Bakgrund och introduktion

1.1 Inledning

Ungdomsbrottslighet är något som ökat under efterkrigstiden, både i Sverige och i övriga Västeuropa. Ungdomar är den mest brottsaktiva åldersgruppen i samhället, med 21 400 misstänkta personer i åldrarna 15-20 år, 2007. Enligt en BRÅ-rapport (2008:23) om brottsutvecklingen i Sverige avses ungdom vara de som är i 15–20-årsåldern. Vad som ses som ungdomsbrottslighet är vanligtvis tillgreppsbrott som snatteri, stöld, rån och även skadegörelse och våldsbrott. Trots att ungdomar är den mest brottsaktiva åldersgruppen avtar ofta denna brottslighet vid 20-årsåldern vilket betyder att ungdomsbrottsligheten oftast inte är bestående.

När det gäller könsfrågan inom brottslighet har brottsaktivitet alltid setts som något män sysslar med och andelen kvinnliga gärningspersoner har utgjort mindre än 10 procent av de lagförda för misshandel och 25 procent av de lagförda för stöldbrott (Estrada & Granath 2008:350–354). Att vara kvinna och brottslig är en motstridig relation som präglas av de invanda könsrollsmönster som skapats i samhället. Som brottslig kvinna avviker man således från den kvinnliga normen, som handlar om de föreställningar samhället byggt upp om hur en kvinna ska vara, men man lever inte heller upp till den manliga. Därmed ses man som något mellanting som är svårt för allmänheten att acceptera. Därför ses gärna kvinnan som ett offer snarare än en gärningsperson, vilket har gjort att kvinnans offerstatus blivit starkare, samtidigt som det påverkat synen på kvinnan som gärningsperson. Man ser inte kvinnan som ansvarig för sina handlingar utan istället som offer för omständigheterna. Man kan således säga att en kvinna tar större risker med att begå ett brott, då hon bryter både mot normer och mot lagen (Kordon & Wetterqvist 2010:7–10). I media förstärks ofta bilden av den brottsliga kvinnan som offer, sjuk eller ond. Att den kvinnliga brottslingen framställs som hon gör beror också på att medias syfte är att berätta en spännande och säljande historia (Kordon & Wetterqvist 2010:188). Ett perspektiv som utifrån detta är av intresse att belysa är hur dagspress framställer unga kvinnors brottslighet vilket också var uppsatsens utgångspunkt.

1.2 Den kvinnliga brottslighetens utveckling

I en rapport från Brottsförebyggande rådet konstateras att kvinnor har varit och fortfarande är mindre brottsaktiva än män. Kvinnor har istället ansetts vara mer fokuserade på omsorg och familj samt mindre benägna att ta samma risker som män vad gäller brottslighet. Av de personer som år 2007 misstänktes för brott var 20 procent kvinnor. Män och kvinnor begår

också olika typer av brott, där det är vanligare att kvinnor misstänks för mened eller stöld medan narkotikabrott eller hot- och våldsbrott hör till det ovanliga (Hollari 2008:373–374, 391). Dock är hot- och våldsbrott något som ökat bland kvinnor. Åldersmässigt begår kvinnorna vanligtvis brott mellan 15-17 år. Brottsligheten sjunker sedan ju äldre de blir, vilket också gäller för männen (Hollari 2008:377). Trots en ökning av hot- och våldsbrottslighet hos kvinnorna är det viktigt att poängtera att männen fortfarande är fler i antal misstänka personer även om skillnaderna börjar bli allt mindre (Hollari 2008:385–386). Steffensmeier har kommit fram till att ökningen bland kvinnorna kan handla om en förändrad syn på unga kvinnors våld och inte att kvinnorna i sig har blivit mer våldsamma. Denna förändrade syn kan enligt Steffensmeier också påverka hur kriminalstatistiken ser ut (Steffensmeier 1996:482–484). Att våldsbrottsligheten har ökat förklaras också av att kvinnorollen har förändrats de senaste åren i samband med jämställdhetsutvecklingen, då kvinnor har börjat aktivera sig på ett annat sätt än tidigare och närmar sig männens alkoholvanor (Hollari 2008: 392, BRÅ 1999:38–39). Att kvinnornas ökade våldsbrottslighet skulle bero på den ökade jämställdheten har fått forskare att ifrågasätta männens påverkan på jämställdhetsutvecklingen. Man menar att männen kan reagera positivt på jämställdhetsutvecklingen och därmed begår färre brott (och blir mer lika kvinnorna?) medan kvinnorna begår fler brott i takt med jämställdhetsutvecklingen (och blir mer lika männen?). Adler är en av de som menar att jämställdhetsutvecklingen också har en mörkare sida, att det är en bidragande orsak till att kvinnorna börjar begår fler brott (Adler 1975:13).

Diagram 1 presenterar hur stor andel (i procent) unga kvinnor som uppgett att de begått stöld, skadegörelse, våld och narkotikabrott under de senaste 12 månaderna. Ung kvinna är i detta fall de som går i nian, och är ca 15 år (BRÅ 2006:19). Diagram 1 visar på en generell minskning från 1995 fram till ca 2006, för att därefter öka något. Diagram 2 presenterar hur många unga kvinnor (15 år) som har varit misstänka för ett brott från 1995-2009 (BRÅ-statistik, 1995-2009). Kategorin ”misstänka” är vald då misstanke om brott till viss del kan förknippas med synen på den unga kvinnan. En ökning av antalet unga kvinnor som är misstänkta för ett brott kan således ha att göra med en förändrad syn på kvinnan som brottsling liksom Steffensmeier hävdar. I diagram 2 valdes åldern 15 då en jämförelse mellan misstänkt och självrapporterad brottslighet skulle kunna göras. Diagram 2 visar till skillnad

från diagram 1 på en generell ökning¹ vilket innebär att utvecklingen av självrapporterad brottslighet och över misstänkta brottslingar inte överensstämmer. Denna skillnad kan dels bero på att unga kvinnor faktiskt börjat begå fler brott som de själva dock inte rapporterar. Skillnaden skulle också kunna bero på att samhällets reaktion mot unga kvinnors brottslighet förändrats och blivit starkare i enlighet med Steffensmeiers teori. Det i sin tur skulle leda till att fler blir misstänkta, samtidigt som de unga kvinnorna själva inte uppger en lika kraftig ökning. Viktigt att poängtera är också att befolkningen har ökat, vilket betyder att en viss del av ökningen av antalet misstänkta kan vara kopplat till det ².

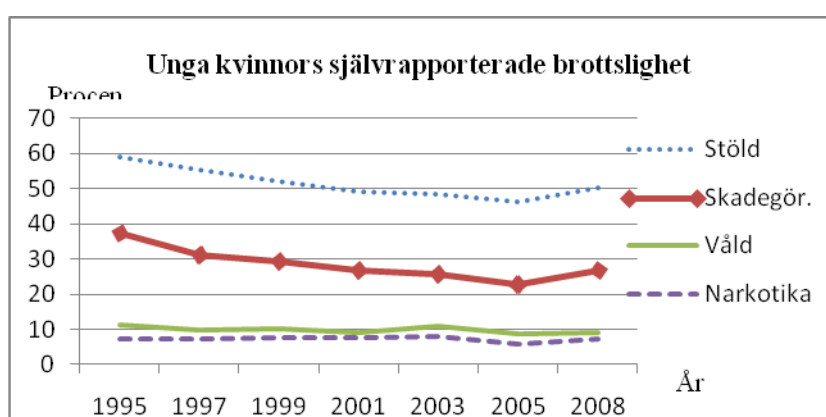

Diagram 1, Självrapporterad brottslighet bland flickor i årskurs 9 (BRÅ 2006:19, 2010:67)

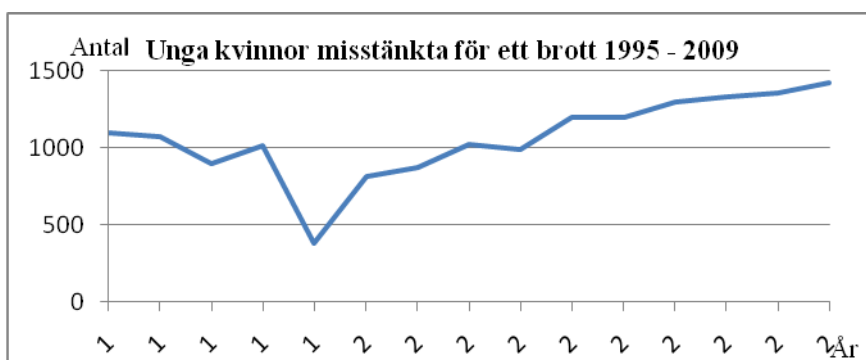

Diagram 2, Misstänkt brottslighet (BRÅ-statistik: 1995-2009)

¹ Mellan år 1994 och 1998 skedde en omorganisation inom polismyndigheterna, vilket medförde problem med indataleveranserna. Detta kan i viss mån ha påverkat den statistiskt kraftiga nedgången av antalet misstänkta 1999(BRÅ 2001).

² År 1995 var det 50 001 stycken kvinnor i åldern 15 år, och år 2009 var det 57 765 stycken, vilket motsvarar en ökning på 7764 stycken (SCB).

2. Problemformulering

2.1 Varför intressant att studera?

När det gäller kriminologisk forskning om unga kvinnor och män så finns det betydligt mer forskning som handlar om unga mäns brottslighet jämfört med unga kvinnor. En förklaring till det är enligt Sarnecki att det kan vara svårt att göra spännande forskning om flickor vilket kan bero på att det händer mer kring pojkar och de är mer aktionsorienterade (Sarnecki 1990:37–39). Det finns därför ett behov av att studera unga kvinnors brottslighet i större utsträckning. Att det är just den unga kvinnan som är intressant beror på att det är den unga generationen som är mest brottsaktiv. Ett sätt att studera unga kvinnors brottslighet är därför att se hur dagspressen framställer den unga kvinnliga brottslingen och vilka förväntningar samhället har på en ung kvinna. Media har stor makt och kan påverka trender och vad som ses som ett problem (Andersson 2004:26). Analysen i studien utgick därför från ett genusperspektiv där dagspressens bild av den kvinnliga brottslingen och de förväntningar som ställs på unga kvinnor blev centrala att diskutera. Det var också av intresse att se om beskrivningen av den kvinnliga brottslingen i dagspress skiljer sig beroende på brottstyp.

2.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats var att undersöka hur unga kvinnors brottslighet framställs i dagspress ur ett genusperspektiv. Studien kan ses som en pilotstudie där man kan använda dessa resultat till en vidare studie (Bryman 2002:170–171). Frågeställningarna var följande;

1. *Hur stor del av dagspressens³ skildringar av ungdomsbrottslighet⁴ handlar om unga kvinnors brottslighet?*
2. *Hur framställs unga kvinnors brottslighet i dagspress under den undersökta tidsperioden (1990-2009)?*
  - *Skiljer sig framställningen mellan olika brottstyper?*
  - *Vad anges för förklaringar till unga kvinnors brottslighet?*

---

³ Dagspress är samlingsnamn för dagstidning där Nationalencyklopedins beskrivning är ”periodiskt utgiven (tryckt) publikation med allmänna nyheter avsedd för spridning bland allmänheten, med krav på aktualitet, bredd i innehållet, utgivningstäthet och spridning...”

⁴ I denna studie kom skildringar av ungdomsbrottslighet att innefatta artiklar som i Mediarkivet under åren 1990-2009 i tidningarna Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter innehöll ordet *ungdomsbrottslighet*.

2.3 Avgränsning och definition av begrepp

Studien avgränsades inte till en viss brottstyp, då det var av intresse att se om beskrivningen av den unga kvinnan skiljer sig beroende på brottstyp. Däremot exkluderades artiklar som handlar om mord, då det är ett mycket grovt brott som inte är jämförbart med annan ungdomsbrottslighet som till exempel stöld. Mord är dessutom ett så sällsynt fenomen att man bör studera det enskilt vilket inte ryms i denna studie. Även prostitution exkluderades i studien. Anledningen till det är problematiken med sexköpslagen som infördes 1999 och som innebär att det inte är olagligt att sälja sex, men olagligt att köpa (Pettersson & Tiby 2003:211). Detta medför att de unga kvinnorna inte är brottslingar och därmed inte aktuella att inkludera.

Vad gäller definition av begrepp så var det forskarens definition av ung kvinna som var utgångspunkten, i och med att även artiklar som hade andra benämningar än ”ung kvinna” inkluderades. De artiklar som valdes ut baserades således på forskarens subjektiva bedömning. Detta betyder också att forskarens roll är viktig att reflektera över och huruvida valet av artiklar påverkar studiens resultat då det inom kvalitativ forskning är forskaren själv som är det viktigaste redskapet vid datainsamlingen (Bryman 2002:270).

För att klargöra definitioner och val av begrepp användes begreppet *gärningsperson* istället för gärningsman, då gärningsperson är mindre värderande och mer könsneutralt. Både begreppet *media* och *dagspress* används för att beskriva vad som studerats. När en diskussion om media förs syftar det på dagspress då andra medieformer inte ingick i studien.

2.4 Vetenskapligt förhållningssätt

Vad gäller kunskapsteoretisk inriktning så byggde uppsatsen på tolkningsperspektivet som innebär att man som forskare är intresserad av den subjektiva innebörden av en social handling (Bryman 2002:25–27). Här var det den subjektiva innebörden av dagspressens framställning av den unga kvinnans brottslighet som var av intresse. Studien kan också sägas ha haft deduktiva inslag där vissa teorier styr vad som ska analyseras (Bryman 2002:20), dock utgick inte studien från en hypotes som skulle prövas eller förkastas.

3. Tidigare forskning

3.1 Medias framställning av brott

Estrada har skrivit en avhandling om ungdomsbrottslighet (1999), som innefattar fyra studier. En av dessa studier handlar om hur ungdomsbrottslighet framställs på ledarsidor i svensk dagspress mellan åren 1950-1994. Syftet med studien var att se hur pressen behandlade denna typ av brottslighet och om det hade förändrats över tid, vilket kunde kopplas ihop med anmälningsbenägenheten. Estrada kom fram till att det skrevs mest om ungdomsbrottslighet på ledarsidor under åren 1950-1968. Även ämnena kunde variera beroende på när i tiden de var skrivna då det fram till 1960-talet mest skrevs om stöld. Tjugo år senare var det våldsbrott som dominerade ledarsidorna (Estrada 1999:63–65). Även brottsåtgärder skiljde sig beroende på när de var skrivna. I början av 1950-talet förespråkades vård på ledarsidorna (Estrada 1999:68), medan det under 1980-talet istället skrevs om hårda straff för de unga brottslingarna (Estrada 1999:76). Den generella bilden Estrada kunde tyda var att det under 1960-talet skrevs relativt mycket om ungdomsbrottslighet men att detta avtog i början av 1970-talet. Därefter följde en period då det inte skrevs så mycket inom det aktuella området som sträckte sig fram till 1986 då det åter började skrivas allt mer vilket enligt Estrada höll i sig till 1994. Estrada reflekterade över varför det började skrivas så mycket 1986 och att det kanske inte berodde på att ungdomarna plötsligt hade börjat begå brott, utan istället på att bilden av ungdomsbrottsligheten hade förändrats (Estrada 1999:68–72).

Man kan likna den här uppsatsen vid Estradas studie. Båda handlar om media och brott – och framför allt om unga som begår brott och hur det framställs i dagspress. Estradas studie är däremot mer kvantitativ än den här uppsatsen även om den har kvalitativa inslag i form av kvalitativ innehållsanalys. Den skedde genom att artiklarna lästes igenom och subjektiva noteringar gjordes. Estradas studie bestod också av en mer traditionell kvantitativ del där kodscheman gjordes utifrån noteringarna (Estrada 1999:64,75). Den begränsning Estrada gjorde till endast ledarsidor gjordes inte i denna studie då ledarsidor bara visar en del av en tidnings innehåll (Estrada 1999:65), men också för att det troligtvis skulle ha begränsat utbudet av artiklar. Det är intressant att resonera kring att bilden av ungdomsbrottsligheten har förändrats och kanske inte brottsaktiviteten i sig. Bilden av unga kvinnors brottslighet i dagspress kan med andra ord se ut på ett sätt, medan brottsutvecklingen ser ut på ett annat. Detta kan också kopplas till begreppet *moralpanik* som tas upp under teoriavsnittet, det vill

säga medias makt att välja ut ett problem och förstora det – som egentligen kanske inte är förknippat med vad som verkligen är problem.

Estrada har gjort ytterligare en studie som liknar den ovan beskrivna från 1999, som är mer kvalitativt inriktad där materialet också är ledarsidor, men under åren 1970-1999. Estrada redogör i studien för hur samhällets reaktion på ungdomsbrottslighet har förändrats, där det bl.a. betonas att straff som fängelse har tagit över behandlingstanken. Estrada ville också genom studien undersöka om det som skrivs på ledarsidorna kan kopplas ihop med vem som för tillfället har den politiska makten i samhället (Estrada 2004: 128-130). Estradas resultat visade att det finns skillnader i hur man framställer ungdomsbrottslighet beroende på tidning och politisk inriktning. Han visade exempelvis hur Svenska Dagbladet, som är en av de tidningar som analyserats och som ses som en konservativ inriktning, beskriver ungdomsbrottslighet som ett allvarligt samhällsproblem. Estrada visade också hur vissa tidningar hävdar det motsatta. De tidningar som har socialdemokratisk inriktning menar Estrada, beskriver ungdomsbrottsligheten som stabil och att ungdomsbrottsligheten inte är ständigt ökande samhällsproblem, utan att det är överdrifter som kan skrämja samhället (Estrada 2004:150). Båda Estradas studier kan således förknippas med denna. Viktigt att poängtera är att Estrada inte tar upp könsaspekten i någon av de nämnda studierna.

Andersson (2004) har också gjort en studie gällande medias framställning av utsatta barn och framför allt barn som begår missgärningar mot andra barn och vuxna (Andersson 2004:30–33). Här fokuseras det på en yngre åldersgrupp (0-12 år), men det är trots det relevant då det rör medias framställning av en grups utsatthet. (Andersson 2004:37). Det generella resultatet av studien var att det skrivs ytterst lite om barns missgärningar i jämförelse med det som skrivs om de äldre barnen (13-18 år). När det skrivs, är det mestadels korta texter eller notiser (Andersson 2004:47). Gällande könsfrågan som är det mest intressanta i förhållande till denna studie fann man att det sällan skrivs om unga flickor. Istället är det de unga pojkarna som syns mest i media, vilket resulterade i ett ifrågasättande om det är så att flickor aldrig begår missgärningar eller om de osynliggörs i pressen?(Andersson 2004:52). Det är därför intressant att diskutera huruvida det som dagspressen skriver avspeglar den brottslighet statistiken visar. Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet visar att antalet misstänkta unga kvinnor har ökat. Skulle det vara förenligt med vad media skriver betyder det att det även skulle öka där.

3.2 Unga kvinnor och mäns kriminalitet

Det finns som tidigare nämnts lite forskning om unga kvinnor och deras brottslighet. En är Sarneckis studie om unga mäns och kvinnors likheter och olikheter vad gäller deras brottslighet. Resultatet visade att flickors och pojkars kriminalitet såg olika ut. Sarnecki kom fram till att pojkars brottsaktivitet var ett sätt att umgås med kompisar och en aktivitet som tillfredsställde deras behov av spänning, där brottet var ett medel för att uppnå denna spänning. Flickornas brottslighet sågs istället som mer målinriktad. En del av flickorna i studien begick också brott tillsammans med pojkar, men då kunde man se en annan sorts brottslighet än om det bara var flickor. En brottslighet som mer liknade pojkarnas. Man kunde också tyda olika typer av brottskarriärer, där pojkarnas ofta var långsam, och där varningstecken på vägen syntes. Flickornas brottslighet såg däremot annorlunda ut och utvecklades ofta på grund av en kriminell partner. Flickorna i studien blev ofta ihop med äldre killar som ställde krav där kriminalitet ingick. En annan skillnad mellan flickors och pojkars kriminalitet var enligt Sarnecki att flickor vänder sin ilska och aggression inåt till ett självdestruktivt beteende, vilket man från samhällets sida har svårt att hantera. Pojkarnas ilska och aggressivitet menade Sarnecki däremot vänds oftare utåt och resulterar i brottslighet vilket är lättare att från samhällets sida göra något åt – nämligen genom att straffa dem (Sarnecki 1990:35–39).

En annan studie, där även medieperspektivet är inkluderat är Schoultz C-uppsats *"Flickor som slåss. En genusteoretisk analys av svensk press 1994-2004"*. Schoultz ville i studien ta reda på hur flickor som slåss framställs i media samt vilka föreställningar som finns om våldet flickor använder. Hon hade en genusteoretisk utgångspunkt, samt hur maskuliniteter och feminiteter konstrueras i samhället. Schoultz kom bland annat fram till att flickor som slåss framställs som avvikande och att man förklarar våldet med bland annat jämställdhetsutvecklingen. Hennes resultat visade också på att våldet unga tjejer utför beskrivs som expressivt och som uttryck för aggression och ångest och att man ofta jämför flickornas våld med pojkarnas (Schoultz 2004:3), något som kan bero på att man som läsare vill ha något att relatera till som känns mer naturligt, då våld vanligtvis förknippas med män. Något som Pettersson (2003) också skriver om och gjort en studie kring. Då denna uppsats på flera sätt liknar Schoultz är det viktigt att man som forskare förhåller sig kritisk till det och reflekterar över vad denna studie kan tillföra, så att man undviker att endast replikera en tidigare gjord studie. Studien skiljer sig från Schoultz då hon fokuserar på en viss brottstyp,

nämmligen våldsbrott (Schoultz 2004:5). Syftet här var inte att belysa en viss brottstyp, utan att mer generellt diskutera relationen kvinna och brott och inte nödvändigtvis den våldsamma kvinnan. Dock är det av intresse att se om beskrivningen skiljer sig beroende på brottstyp. Dessutom är Schoultz studie inte lika aktuell som denna. Det betyder att nyare artiklar som skrivits och publicerats kan ha präglats av faktorer som gör att den unga brottsliga kvinnan beskrivs på ett annat sätt nu, i jämförelse med då. Det som också är av intresse att diskutera under resultatdelen är hur många artiklar Schoultz hittade, då samma metod använts.

Pettersson har också gjort en studie där hon försöker se på hur våld kan vara en iscensättning av femininitet, och inte bara maskulinitet som det vanligtvis förknippas med (Pettersson 2003:139). Materialet som användes var de våldsbrott som polisanmälts under 1995 i Stockholm där minst en av dem misstänka var kvinna. Pettersson såg hur flickor var aktiva och försökte överordna sig andra flickor genom att utöva våld, vilket vanligtvis brukar förknippas med maskulinitet. I och med att denna överordning sker i förhållande till andra flickor och inte till pojkar menar Pettersson dock att aktivitet och överordning också kan vara förknippat med femininitet eftersom det sker i förhållande till andra femininiteter (Pettersson 2003:144–145, 148). Denna forskning gäller specifikt våldsbrott, men är ändå intressant att relatera till denna studie då man kan diskutera huruvida olika brott som dagspressen tar upp kan förknippas med maskulinitet och femininitet.

4. Teoridel

4.1 Genuskonstruktioner, normalitet och avvikelse

Hirdman menar att man genom begreppet genus ska bli mer medveten om hur människor formar sig till man och kvinna, och att det handlar om mer än det biologiska könet (Hirdman 2001:1). Hirdman vill genom genusbegreppet ta avstånd från kön och menar att ordet genus behövs för att kunna prata om begreppen i förhållande till varandra samtidigt som man behöver kunna göra en tydlig uppdelning mellan kön och genus. Genusbegreppet gör det också möjligt att diskutera allt utöver det kroppsliga och biologiska. Till det hör tankar om manligt respektive kvinnligt och hur dessa formeringar till man eller kvinna påverkar vår maktposition i samhället (Hirdman 2001:15–16). Hirdman pratar också om *maskulinums första och andra lag*, där den första lagen lyder ”att vara man är att inte vara kvinna”, det vill säga mannen är inte mjuk, känslsam, svag, passiv etc. utan han är hård, stark och aktiv (Hirdman 2001:48). Den andra lagen lyder ”att vara man, däremot, är att vara normbärare”

(Hirdman 2001:62). I den här uppsatsen användes begreppet genus och inte begreppet kön, då syftet var att belysa problematiken i skapandet av det socialt konstruerade könet och de egenskaper vi tillskriver mannen och kvinnan. Det intressanta var inte det biologiska könet man eller kvinna.

Lander pratar också om genuskonstruktioner, och om normalitet och avvikelse. Hon menar att förhållandet mellan man och kvinna är centralt och att hela vårt sociala samhälle är bekönat. Vidare menar Lander liksom Hirdman att män och kvinnor har vissa förutbestämda roller - mannen ses som den aktiva och kvinnan som den passiva. Lander menar dock att man till viss del är med i skapandet av sig själva som ”könsvarer” då det sker i relation till vad som anses passande utifrån samhällets normer. Lander tar också upp konstruktionen av ”den avvikande kvinnan” som har misslyckats med att leva upp till den *normativa femininiteten*. Den normativa femininiteten kan ses som en idealbild av hur en kvinna ska bete sig, vad som anses vara passande och anständigt (Lander, 2003b:33). Genom den normativa femininiteten utövas kontroll över kvinnan i hennes dagliga liv genom föreställningar om ”den avvikande” eller ”dåliga kvinnan”. Kontrollen sker i relation till hur kvinnor förväntas tala, klä sig osv. Enligt den normativa femininiteten bör man som kvinna förknippas med moral, dygd och moderskap och man vill undvika att bli den ”fallna” kvinnan (Lander 2003b:39–42). Den normativa femininiteten kan studeras i det vardagliga livet genom att titta på hur kvinnor framställs i filmer, tidningar och böcker och hur man tolkar dessa framställningar utifrån den bestämda idealbilden (Lander 2003b:33). Detta blir intressant i denna studie där syftet var att se hur den unga kvinnan framställs som brottslig i dagspress, det vill säga; hur framställs en avvikande kvinna. Något som också kan kopplas ihop med Landers teori om den normativa femininiteten och hur man själv är med i skapandet av sig själv som könsvarer är iscensättandet av femininitet och maskulinitet. Det handlar om att man på olika sätt framför det genus man anser sig tillhöra vilket således inte är kopplat till kön, det vill säga män kan iscensätta femininitet och tvärtom. Vid iscensättning av just femininitet utgör också kroppen en stor del av framförandet (Lander 2003a:135-137).

Utgångspunkten i analysen var således inte hur ”normalkvinnan” framställs, utan hur den unga kvinnan framställs som avvikare, när man går emot den normativa femininiteten. En reflektion är att föreställningar om vad som är kvinnligt möjligen är ännu viktigare att leva upp till om man är en ung kvinna, då man kanske inte hittat sig själv och sin identitet ännu.

Om man blir ”den avvikande” kvinnan redan som ung (i och med att man begår brott) är det sannolikt svårare att bli accepterad som kvinna enligt den normativa femininiteten. Ytterligare en reflektion är att den kvinnliga idealbilden kanske inte ser likadan ut i olika åldrar. Det kan till exempel vara så att unga kvinnor inte har lika starka ”riktlinjer” att följa för att ses som en accepterad kvinna, då moderskap och dygd till större del förknippas med äldre kvinnor.

4.2 Det ideala offret/gärningspersonen

Enligt Christie finns det vissa kriterier för att man ska ses som *det ideala offret*, det vill säga de personer som lättast får fullständig och legitim status som offer när de blivit utsatta för brott. För att kunna klassas som det ideala offret bör fem kriterier uppfyllas; offret bör vara svagt, göra något respektabelt, vara på oklanderlig plats och gärningspersonen bör vara stor, ond och okänd. (Christie 2001:47–48.). Det finns också en bild av *den ideala gärningspersonen* där också vissa kriterier bör uppfyllas; han eller hon (men oftast han) är stark och attackerar en okänd person som befinner sig på en icke klandervärd plats. Dessa idealbilder av offret/gärningspersonen som Christie beskriver kan förknippas med föreställningar om femininitet och maskulinitet. Att vara man och offer bryter till stor del mot de normer och förväntningar som förknippas med att vara man, men att vara gärningsperson och man är ofta starkt förknippat. Samma sak gäller kvinnan, då det ofta ses som normbrytande att som kvinna vara gärningsperson medan kvinnor lättare förknippas med att vara offer (Pettersson 2007:78–79).

Man kan fråga sig vilken roll en ung brottslig kvinna får i media, idealt offer, ideal gärningsperson eller något där mitt i mellan – i så fall vad? Det är intressant att utifrån Christies begrepp analysera hur man framställer den unga kvinnan som brottslig. Som tidigare nämnt så är det mer naturligt att se kvinnan som ett offer än en gärningsperson, men när det är så att den unga kvinnan i fråga faktiskt har begått ett brott, närmar hon sig då den ideala gärningspersonen? Det kan ses det som problematiskt att den unga brottsliga kvinnan troligtvis inte betraktas och framställs som varken idealt offer eller ideal gärningsperson. Därför är det intressant att med hjälp av och i relation till dessa begrepp beskriva hur man ser på den brottsliga unga kvinnan utifrån de tidningsartiklar som analyserades.

4.3 Medieteoretiskt perspektiv

Det centrala i denna uppsats var hur dagspressen skriver om unga kvinnors brottslighet. Det är inte en journalistisk analys som har gjorts, men det medieteoretiska perspektivet kan ändå ha betydelse för den kriminologiska analysen. Det är pressen som väljer vad de ska skrivas om och hur det ska framställas. Bilden av exempelvis den unga brottsliga kvinnan är således en social konstruktion då den som skriver artikeln ger det skrivna en viss mening och betydelse (Andersson 2004:26). Därför är det intressant att ta upp några medieteorier som kan kopplas ihop med kriminologin.

En teoribildning som kopplar ihop medievetenskap och kriminologisk forskning är *moralpanik*, som står för ett kritiskt förhållningssätt till medier och deras sätt att framföra information. Moralisk panik kan ses som ett resultat av överdrivna reaktioner från medias sida. Media tar upp och förstärker ett samhällsproblem (som ofta gäller den unga generationens beteende) vilket leder till att det utvecklas en panik i den offentliga debatten, som efter ett tag sakta försvinner (Pollack 2004:63–64). Medier har också oftast en målsättning med vad de vill uppnå, som till viss del styr vad som ska produceras (Hultén 2000:17–18). Tidningsartiklar som handlar om unga kvinnors brottslighet har nog ofta som målsättning att uppmärksamma allmänheten om hur denna typ av samhällsproblem ser ut och vad man bör göra åt det. Förutom att medier i sig har en viss målsättning så fyller också språket i texten en viss funktion. Till exempel en *Informationsfunktion*, där syftet i texten är att informera utan att avvika från grundfrågan i texten och att ha ett så neutralt språk som möjligt. Texten kan också ha en *underhållningsfunktion* där syftet med texten istället är att skapa berättelser för att underhålla läsaren. Då behöver man således inte hålla sig lika mycket till grundfrågan i texten utan det handlar snarare om att på bästa sätt behålla läsarens intresse (Hultén 2000:13–14). Dessa två funktioner kan till stor del förknippas med medieformen dagspress som var analysmaterial i denna uppsats. Textens funktion kan säkert skilja sig när det gäller denna typ av medieform mellan olika tidningar.

5. Metodbeskrivning

De metoder som användes i studien var innehållsanalys av olika texter, både kvalitativ och kvantitativ där den kvalitativa utgjorde den största delen. En fördel med innehållsanalysen som metod, både vad gäller kvantitativ och kvalitativ, är att den kan ge information om sociala grupper som är svåra att få direktkontakt med. En nackdel som kan finnas med att

välja en metod som innehållsanalys är att det är svårt att utforma en kodningsmanual (eller teman) som inte består av tolkning (Bryman 2002:203).

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

Den kvantitativa innehållsanalysen utgjorde den första delen av studien. Den bestod av att identifiera artiklar om unga kvinnor i Mediearkivet med avgränsningen till tidningarna Expressen, Aftonbladet, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet under åren 1990-2009. Grundidén med innehållsanalys är att det ska användas vid studier där syftet är att kvantifiera, det vill säga räkna eller mäta vissa företeelser i texter. Man använder också ofta begreppet kvantitativ textanalys, för att skilja den från den kvalitativa textanalysen (Boréus & Bergström 2005:43–44).

Den kvantitativa innehållsanalysen visade att det fanns totalt 303 stycken artiklar i Mediearkivet som innehåller ordet *ungdomsbrottslighet* med avgränsningen till de utvalda tidningarna under åren 1990-2009 . Antalet 303 kan tyckas vara få med tanke på den relativt långa tidsperiod för sökningen (1990-2009). Man bör dock vara medveten om att detta resultat baseras på artiklar ur Mediearkivet, och inte med säkerhet motsvarar allt det som skrivits i tidningarna. Mediearkivet har ingen metod att kontrollera att allt skickas in, och därmed kan vissa artiklar missas⁵. Av dessa artiklar identifierades de som på något sätt handlade om unga kvinnor och brott, alltså inte bara om unga kvinnor som gärningspersoner. Inledningen av artikeln fick avgöra om den var av relevans eller inte. Man kan därför diskutera om artiklar kan ha missats eftersom hela artiklarna inte har lästs. Risker för att det ska ha inträffat systematiska fel kan ändå bedömas som liten då inledningen ofta säger något om artikelns budskap. I kvantitativa studier är det intressant att kunna säga något om i vilken utsträckning resultaten kan generaliseras till andra grupper eller situationer än de som varit aktuella i den gällande undersökningen (Bryman 2002:93). Denna sökning var kvantitativ då omfattningen var det relevanta. I och med att denna sökning visade allt som skrivs utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet* i förhållande till den avgränsning av tidningar och årtal som gjordes kan man också generalisera resultatet. Det betyder också att denna sökning kan sägas ha hög reliabilitet, det vill säga om någon annan utförde samma sökning skulle det bli samma resultat (Bryman 2002:43).

---

⁵ Personlig information; Susanne Klevebring, Mediearkivet

5.2 Kvalitativ innehållsanalys

En kvalitativ innehållsanalys gjorde det möjligt att besvara hur unga kvinnors brottslighet framställs, om framställningen skiljer sig mellan olika brottstyper samt vad för förklaringar som anges till kvinnornas brottslighet. Den kvalitativa innehållsanalysen, som var den huvudsakliga metoden i studien är lämplig när man söker efter ett bakomliggande tema i det material som analyseras. Det som skiljer denna från en kvantitativ är att forskaren inom kvalitativ innehållsanalys försöker revidera de teman eller kategorier som man hittat i texten. Då teman kan ändras finns det en större rörelse fram och tillbaka mellan begreppsbildning, datainsamling, analys och tolkning inom den kvalitativa analysen än vid den kvantitativa formen av innehållsanalys (Bryman 2002:368). Vid en kvalitativ metod kan det vara svårt att generalisera då forskningen ofta är beroende av en viss kontext. Man analyserar dessutom ofta ett litet antal individer, eller i det här fallet artiklar. I den här studien låg fokus på att analysera varje enskild artikel för att göra en tolkning av hur man framställer den brottsliga unga kvinnan, och det var av större intresse att få en kontextuell förståelse än att kunna generalisera (Bryman 2002:272). Kvalitativa data kan också ses som ostrukturerade och de tolkningar som görs påverkas av forskarens subjektivitet (Bryman 2002: 270). Trots att kvalitativa studier kan ses som ostrukturerade kan en tydlig beskrivning av tillvägagångssättet medföra att det blir mer strukturerat.

Strategin för att analysera materialet var att först skapa en helhetsbild, vilket enligt Malterud (1996) är en viktig del av den kvalitativa innehållsanalysen. Förutom att skapa en helhetsbild är det enligt Malterud också viktigt att i denna fas undvika att fördjupa sig i detaljer (Johannessen & Tufte 2003:109–110). Nästa steg var att göra en ny genomgång av materialet för att göra noteringar och välja ut den information som var relevant utifrån studiens forskningsfrågor i likhet med hur Malterud beskriver den andra fasen vid en kvalitativ innehållsanalys (Johannessen & Tufte 2003:111). Det är också viktigt att poängtera att analysen i denna studie styrdes av studiens syfte, frågeställningar och teorier, vilket kan kopplas till att studien som tidigare nämnt delvis sågs som deduktiv. Noteringarna sammanfattades för att bilda olika teman. De teman som hade identifierats användes sedan vid en mer systematisk genomläsning varvid textmaterialet kategoriserades utifrån valda teman. Den systematiska genomläsningen skedde sedan i flera steg där teman reviderades för att slutligen utmytna i fem fastställda teman. Det första temat som hittades var *Orsak till brottsligheten*, som innefattade olika bakomliggande faktorer till att de unga kvinnorna begår

brotten, såsom kvinnans bakgrund eller en man i kvinnans närhet. Nästa tema var *Den ständiga jämförelsen*, som inkluderade en diskussion om hur den unga kvinnan och mannen ställdes mot varandra och diskussionen kring hurvida mannen kan ses som norm. Det tredje temat var *Den avvikande kvinnan*, där det hittades exempel på hur den normativa femininiteten skulle eftersträvas och hur det framställs när en ung kvinna avviker från normen. Det fjärde temat var *Är vissa brott kvinnliga?* där det diskuterades vilka brottstyper det skrivs om, samt hur olika brottstyper beskrivs olika i relation till kvinnlighet. Det femte temat var *Iscensättande av maskulinitet* där en artikel belyste hur det kan vara ombytta roller mellan mannen och kvinnan. Hur den unga kvinnan framställs som den aktiva och våldsamma och hur hon iscensätter maskulinitet, istället för femininitet

Vid metodval är det också viktigt att man har de etiska aspekterna i åtanke. Etikspekten ska inkluderas under datainsamlingen, vid analysen, under tolkningen och även under den slutliga framställningen (Trost 2002:29). I den här studien diskuterades inte etiken vidare eftersom studien inte rörde några individer och då det inte gjordes några etiska överväganden varken i insamlandet av material, i analysen eller den slutliga framställningen.

5.3 Urval och material

5.3.1 Urval kvantitativ innehållsanalys

Innan urvalet beskrivs är det viktigt att klargöra vad som är populationen, det vill säga varifrån man gör sitt urval (Bryman 2002:101). Populationen i det här fallet utgjordes av det totala antal artikelträffar via sökordet *ungdomsbrottslighet* i Mediearkivet under åren 1990-2009 avgränsat till tidningarna Expressen, Aftonbladet, Dagens nyheter och Svenska Dagbladet. Därifrån valdes de artiklar ut som handlade om kvinnor och brott.

5.3.2 Urval kvalitativ innehållsanalys

Här utgjordes den totala populationen av alla artiklar i Mediearkivet och Artikelsök under åren 1990-2009 avgränsat till tidningarna Expressen, Aftonbladet, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Utifrån den totala populationen gjordes sedan ett urval baserat på könsspecifika sökord⁶ med inriktning på studiens syfte. Alla artiklar som hämtades användes dock inte till analysen, då ett subjektivt urval gjordes baserat på texternas längd där kriteriet var att de skulle innehålla minst en A4-sida text.

---

⁶ Vad som menas med könsspecifika sökord tas upp under avsnittet *Tillvägagångssätt*

5.3.3 Material

Mediearkivet och Artikelsök är således de databaser som användes för materialsökning. Databaserna valdes ut eftersom de har tidningsartiklar från de utvalda tidningarna. Tidningarna valdes ut eftersom de är de största tidningarna i Sverige samt för att de representerar både kvälls- och morgontidningar då det kan skilja sig i innehåll. Av totalt 29 artiklar var 19 tillräckligt omfattande för den kvalitativa analysen. Sökningarna begränsades av en tidsperiod, 1990-2009 då det ansågs var ett lämpligt tidsintervall för att få tillgång till en lagom mängd artiklar för en kvalitativ innehållsanalys. Både Mediearkivet och Artikelsök finns tillgängliga på Stockholms Universitets bibliotek. Mediearkivet innehåller ca 450 svenska tryckta tidningar, tidskrifter och fackpress, och där kan man hitta artiklar från tidningar som Aftonbladet, Dagens Industri, Svenska dagbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgstidningen. Digitala artikelkopior av originalartiklarna görs tillgängliga samma dag som utgivning. Totalt omfattar arkivet ca 10 miljoner artiklar och som längst tillbaka till 1987 (Mediearkivet 2010). Mediearkivet är enkelt att använda och det är en fördel att artiklarna finns i fulltext. ArtikelSök är en annan databas och den ger information om artiklar i svenska tidningar och tidskrifter. Även hänvisningar och tips på vidare sökning ges. Det finns artiklar från 1979, och ett fåtal finns i fulltext men de flesta består endast av referenser (Artikelsök 2010). Det är en brist att artiklarna inte finns i fulltext, då det är svårt att få tillgång till dem eftersom risken är stor att artikeln är för gammal och har tagits bort från tidningens ursprungliga hemsida.

En ansvarig person på Mediearkivet, Susanne Klevebring kontaktades för att få mer information. Enligt henne får Mediearkivet tillgång till allt det material som publicerats och det sker ingen redigering eller inget urval innan det läggs ut i Mediearkivet. Det enda som de ibland inte får tillgång till är vissa bilagor till kvällstidningarna. Från Mediearkivets sida har man däremot inget sätt att kontrollera att tidningen har skickat in allt sitt material, utan det ligger på tidningens ansvar⁷. I detta sammanhang är det intressant påvisa att Schoultz också använde Mediearkivet och Artikelsök samt Presstext som numera är inkluderat i Mediearkivet (Schoultz 2004:15).

---

⁷ Personlig information; Susanne Klevebring, Mediearkivet

5.4 Tillvägagångssätt

Två olika sökningar gjordes i Mediearkivet. En där sökordet var *ungdomsbrottslighet*, vilket varken innefattar könet man eller kvinna. Den betecknades därmed som könsneutral och blev underlag för den kvantitativa innehållsanalysen. I den andra sökningen, som utgjorde materialet för den kvalitativa innehållsanalysen kombinerades *kvinna/tjej* med sökorden *kriminell/brott/ung/aggressiv/misshandel/snatteri*, och alternativa böjningar användes. Denna sökning betecknades istället som en könsspecifik sökning eftersom *kvinna/tjej* fanns med i varje sökkombination. Valet av de kombinerade sökorden gjordes utifrån studiens syfte och målet var att hitta artiklar som handlade om unga kvinnor som begår olika typer av brott. I denna sökning användes inte ordet *ungdomsbrottslighet* i sökkombinationen.

Vid den könsspecifika sökningen var inte syftet att kunna uttala sig om omfattningen av artiklar som handlar om unga kvinnors brottslighet, utan istället att samla in ett lämpligt material för en kvalitativ textanalys. Det betyder också att material som samlats in vid den könsneutrala sökningen utgör en del av det material som senare användes till den kvalitativa innehållsanalysen. De båda sökningarna kompletterade varandra där den ena presenterade hur mycket det skrivs i förhållande till det totala som skrivs utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet*, medan den andra gjorde det möjligt att göra en analys över hur det skrivs. Det är dock viktigt att poängtera att den andra sökningen var den som var viktigast för att kunna uppfylla studiens syfte och som gjorde det möjligt att genomföra den huvudsakliga metoden som var innehållsanalys. Anledningen till den könsspecifika sökningen var för att den könsneutrala sökningen visade sig ge för få artiklar för att vara underlag till den kvalitativ analys.

5.5 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet handlar om huruvida resultatet från en undersökning blir det samma om man genomför den på nytt, eller om resultatet påverkats av slumpmässiga eller tillfälliga faktorer. *Validitet* handlar om huruvida slutsatserna stämmer överens med studiens syfte, om man mäter det man avser att mäta (Bryman 2002:43). Dessa två kriterier kan dock vara svåra att tillämpa på kvalitativ forskning då det inte handlar om mätning. Ett sätt att ändå tillämpa dessa begrepp på en kvalitativ studie är att tona ner frågor som rör mätning (Bryman 2002:257). Reliabiliteten i denna studie kan ifrågasättas, även om resultatet från den

kvalitativa innehållsanalysen troligtvis skulle bli ungefär likadant om man genomförde den igen. Dock kan vissa nyanser skilja sig åt då det vid kvalitativ forskning ofta handlar om subjektiva tolkningar. De sökord som valdes vid den mer könsspecifika sökningen valdes av forskaren själv vilket också avspeglar vilket resultat man får. Begreppet *pålitlighet* är därför mer passande att använda i detta fall (Bryman 2002:258). Studien kan sägas ha hög pålitlighet då syfte metod och resultat är utförligt beskrivet vilket gör att läsaren kan följa studiens olika delar och därmed blir pålitligheten högre. Den kvantitativa innehållsanalysen i studien kan däremot sägas ha hög reliabilitet i och med att sökningen visade allt som skrivs utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet* i Mediearkivet. Om någon annan skulle göra om sökningen skulle man få samma antal artiklar. Om man gör det vid en annan tidpunkt kan det dock ha tillkommit artiklar, då Mediearkivet uppdaterar sig allt eftersom tidningarna skickar in nytt material.

Vad gäller validiteten i studien bör man reflektera över huruvida de sökord som användes i den könsspecifika sökningen var lämpliga i förhållande till studiens syfte och frågeställningar. Dessutom bör man ha använt rätt metod i förhållande till studiens frågeställning för att uppnå hög validitet. Sökorden vid den könsspecifika sökningen resulterade i artiklar som handlade om unga kvinnor som begått olika slags brott, vilket var det som eftersträvades. Därmed var artiklarna tillfredställande och kunde användas för att uppnå studiens syfte och även för att besvara frågeställningarna. Däremot kan man inte vara säker på att man provat alla sökord och om någon annan sökkombination hade gett fler artiklar. Innehållsanalys som metod kan också anses som lämplig för att besvara syftet, då syftet bestod av att studera en texts innehåll. I och med detta kan validiteten anses vara god.

5.6 Metoden i relation till tidigare forskning

I jämförelse med denna studie hade Schoultz en ännu mer specificerad sökning i Mediearkivet och Artikelsök, då hon bara ville ha med artiklar som rörde våld och unga kvinnor. Hon använde också Göteborgsposten (Schoultz 2004:16) istället för Svenska Dagbladet som här. Dessutom hade Schoultz med sökord som ”flickgäng” och ”tjejgäng” (Schoultz 2004:15), vilket inte användes som sökord i denna studie. Anledningen till det är att gäng som fenomen inte var det centrala här, och genom att använda det som sökord hade det kunnat bli ett sidospår. En annan skillnad var att Schoultz inte redogör för om hon har exkluderat mord eller prostitution i sin artikelsökning. Vidare har Schoultz inte heller redogjort för vilka artiklar

som identifierats i Artikelsök respektive Mediearkivet. Vid tidpunkten för Schoultz studie (2004) kan det också vara så att det i Artikelsök fanns tillgång till fler artiklar på tidningarnas ursprungliga hemsidor.

Schoultz sökning gav lika många artiklar som här, dvs. 29 stycken (Schoultz 2004:42). De artiklar som identifierades i de båda studierna skilde sig dock åt. Av Schoultz 29 artiklar var endast 5 gemensamma. Syftet med denna studie var att hitta ett lämpligt antal artiklar för en kvalitativ innehållsanalys, inte så många som möjligt, vilket kan ses som uppnått. Därmed kan man diskutera vad de artiklarna Schoultz hade hittat skulle tillföra analysen, då fokus inte var våldsbrott. Det är dock viktigt att problematisera sin metod, huruvida det kan finnas brister i materialsökningen genom att jämföra sökresultat med Schoultz då studierna liknar varandra. Reliabiliteten kan ifrågasättas då 29 stycken artiklar hittats i båda studierna, men bara 5 gemensamma vilket betyder att det finns många artiklar som inte hittats både i denna studie och i Schoultz. Det betyder att de sökord man som forskare väljer visat sig ha stor betydelse för det resultat man får.

6. Resultat och analys

6.1 Hur mycket skrivs det om unga kvinnors brottslighet?

Resultatet av den kvantitativa innehållsanalysen visade att det är få artiklar som handlar om unga kvinnors brottslighet. Det är därför av intresse att redogöra vad artiklarna, när man söker på ungdomsbrottslighet, handlar om då man kan anta att artiklar kan handla om ungdomsbrottslighet utan att nödvändigtvis behöva innehålla ordet *ungdomsbrottslighet*. I många av artiklarna skrevs det om ungdomsbrottslighet i allmänhet, huruvida den har ökat eller inte och vad man bör göra åt den, alltså inte specificerat unga kvinnors eller mäns brottslighet. Bland artikelträffarna fanns rubriker som ”*Mobilbedrägerierna mot ungdomar ökar*” (Svenska Dagbladet 2009-03-21) och ”*Kd vill straffa unga brottslingar direkt*” (Svenska Dagbladet 2008-09-03). Det fanns också artiklar som inte på något sätt indikerar att de handlade om ungdomsbrottslighet, men där ordet ändå fanns med. Exempel på det är artikeln ”*Han talar utan fusklapp*” (Dagens Nyheter 2007-07-06), som handlar om Sarnecki och hur han föreläser i Kriminologi. I och med ämnet kriminologi finns ordet *ungdomsbrottslighet* med, trots att artikeln i sig inte handlar om det. De artiklar som på något sätt tar upp ungdomsbrottslighet förknippat med kön anger oftast att problemet ligger hos de unga männen, och de unga kvinnorna nämns alltså ytterst sällan. Ett par exempel på hur det

kan skrivas om unga mäns brottslighet är artikeln ”16-åring greps för fyra rån i sommar” (Dagens Nyheter 2003-08-12), som handlar om en drogberoende 16-årig pojke som utfört fyra rån, bland annat mot en jämnårig pojke som han också knivskar. Det beskrivs i artikeln hur han är en fara för samhället, och att han behöver vård. En annan artikel är ”Ungdomsbrottslighet: Tonåringar fast i kriminalitet” (Dagens Nyheter 2002-04-04), som till en början när man läser den handlar om ungdomsbrottslighet i allmänhet. Artikeln visar sig dock vara fokuserad på unga pojkar som är extremt brottsaktiva i åldrarna 13-18 år. De framställs som hopplösa fall, där polisens insatser inte hjälpt. De har begått brott som rån, dråpförsök och våldtäkt.

Det intressanta i förhållande till studiens syfte var dock hur mycket det skrivs om unga kvinnors brottslighet. Sökningen visade att av totalt 303 stycken artiklar i Mediearkivet (under åren 1990-2009 avgränsat till tidningarna Expressen, Aftonbladet, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet) som innehöll ordet *ungdomsbrottslighet* handlade 10 av dessa, det vill säga 3,3 procent om kvinnor och brott. 6 stycken av dessa 10 handlade om unga kvinnor som gärningspersoner, och övriga handlade om unga kvinnor som brottsoffer. Resultatet av den könsneutrala sökningen visade således att det skrivs ytterst lite om unga kvinnors brottslighet i förhållande till det totala som skrivs utifrån begreppet *ungdomsbrottslighet*

Vid den andra mer könsspecifika sökningen hade totalt 29 artiklar identifierats som berörde unga kvinnors brottslighet på olika sätt, varav 2 av dessa hittades i Artikelsök och övriga i Mediearkivet. De artiklar som identifierades handlade således om unga kvinnor som begår brott, exkluderat mord och prostitution. Alla artiklarna analyserades inte då de som textmässigt var för korta exkluderades (artiklarna som användes för analys finns i Bilaga 1).

Då det visade sig att det fanns så få relevanta artiklar i Artikelsök kan man reflektera över vad Artikelsök som databas tillförde, då studien hade kunnat genomföras utan att använda båda databaserna. Det var trots det intressant att se vilken av dessa databaser som gav mest relevant information utifrån denna studies syfte, där det visade sig finnas flest relevanta artiklar i databasen Mediearkivet.

6.2 Vad skrivs det om?

De 19 artiklarna som analyserades i den kvalitativa innehållsanalysen var skrivna på olika sätt. Ibland var det en intervju med unga kvinnor som har begått brott och ibland var det bara

en allmän diskussion kring unga kvinnors brottslighet. Expressen visade sig vara den tidning där flest artiklar hittades. Tidigare beskrevs de fem teman som identifierades och analyserades utifrån artiklarna, vilka är de som analysen också utgick ifrån. De fem teman var således; *Orsak till brottsligheten, Den ständiga jämförelsen, Den avvikande kvinnan, Är vissa brott kvinnliga? Och Iscensättande av maskulinitet.* Vid analysen applicerades också det medieteoretiska perspektivet för att se vad texterna fyller för funktion samt hur det kan påverka dagspressens framställning av den unga kvinnan. Analysen delades in i olika avsnitt kopplade till artiklarna där de teoretiska verktygen också använts. Analysen tydliggörs av citat ur artiklarna. I vissa fall av flera citat ur olika tidningar och tidpunkter för att öka analysens trovärdighet.

6.2.1 Orsak till brottsligheten

I flera av artiklarna gjordes presentationer som på olika sätt rör de unga kvinnornas bakgrund, och det lades stor vikt vid att beskriva trasiga familjeförhållanden. Detta kan tolkas som att bakgrunden ses som en betydande orsak till de unga kvinnornas brottslighet.

”Jag lever för mitt gäng och mina homies. De är min familj. Just nu bor jag i ett fosterhem, annars bor jag hemma hos morsan. Farsan vill jag inte träffa – han är ett fyllearsle” (Expressen 1992-07-08)

”Föräldrarna skilde sig på grund av pappans spritproblem. Utsattes för sexuella övergrepp som barn [...] Uppväxt i fosterfamilj sedan födseln då hennes föräldrar var alkoholiserade” (Aftonbladet 2000-05-17)

”Kommer från splittrade hem. Det rör sig ofta om flickor som vuxit upp i skilsmäsohem med alkoholiserade föräldrar” (Aftonbladet 2000-05-17)

Att bakgrunden beskrivs kan tolkas som att den unga kvinnans brottslighet ska ses som ett resultat av hennes bakgrund. Genom att presentera hur föräldrarna är missbrukare eller hur kvinnan blivit utsatt för övergrepp känner man som läsare sympati för kvinnan. Det verkar således viktigt att påvisa att det finns bakomliggande faktorer, och att det inte är kvinnan i fråga som är helt och hållet skyldig till sin handling. Detta kan också återkopplas till Kordon & Wetterqvist som skriver att kvinnan ofta inte ses som ansvarig för sina handlingar utan istället som offer för omständigheterna (Kordon & Wetterqvist 2010:7–10). Även om syftet med studien inte var att göra en jämförelse mellan kvinnor och män är det av intresse att

reflektera över om unga män skulle framställas på samma sätt. Om samma presentation av bakgrunden skulle ges, och om man som läsare skulle känna samma empati för unga män som begått brott. En annan anledning till varför de unga kvinnorna begår brotten som kan tolkas utifrån artiklarna är att det skett en förändring där de unga kvinnornas aggression som tidigare varit ett inåtvänt självdestruktivt beteende numera vänds utåt och gentemot andra, Följande citat belyser detta:

”Jag vet att en del tjejer skär sig eller skadar sig på annat sätt för att få ut sin ångest. Det låg inte för mig. Jag tyckte det var häftigare att knyta nävarna” (Dagens Nyheter, 2004-05-28)

”Det är sjukt att tjejer ger sig på andra tjejer säger experterna, och vill ha tillbaka den gamla fina kvinnosynen som fick destruktiva problemflickor att sitta hemma” (Expressen, 2003-07-10).

En reflektion utifrån dessa citat är vad som egentligen är mest problematiskt och svårast att få bukt med, att de unga tjejerna är självdestruktiva och skadar sig själva eller att de vänder ilskan utåt och därmed skadar andra. Detta kan förknippas med Sarneckis resonemang om vad som är lättast att hantera från samhällets sida. Han menar att det från samhällets sida är lättare att göra något åt ilskan när den riktas utåt i form av våldsbrott, då man enligt lagen kan straffa den som begått den brottsliga handlingen.

Man kan också se att kvinnans handlingar ofta skylls på andra faktorer, och inte sällan på en man i kvinnans närhet som följande citat beskriver. Artikeln handlar om tonårstjejer som misshandlar:

”polisen får ofta ta hand om 13 - 14-åriga flickor som supit sig redlösa. De umgås med kriminella killar som de ser upp till och hamnar då i riskzonen automatiskt” (Aftonbladet, 2000-05-17).

Följande citat belyser också hur det är en man i kvinnans närhet som får henne att begå brottet;

”Eva misstänks ha smuglat 50 gram kokain från Danmark till Sverige, och 100 gram heroin från Stockholm till Oslo. Båda resorna ska ha skett förra sommaren, då hon bara var 16 år. Just när sommarlovet hade börjat träffade hon ett par afrikanska män

på ett av Stockholms nöjesställen. – de här männen är ett problem. De knyter flickor till sig och får dem att smugla knark [...] enligt advokaten är Eva bara en ung tjej som inte använder narkotika men råkat hamna i dåligt sällskap” (Expressen 1993-07-18).

Kvinnornas brottslighet förklaras också med jämställdhetsutvecklingen som har inneburit en förändring av kvinnorollen då kvinnorna blivit mer jämlika männen. Detta skulle i sin tur ha fått de unga kvinnorna att begå fler brott. Detta framgår av följande citat:

”Kvinnor har inte rört sig i de sammanhang där brott begås. Förr hade inte kvinnor körkort och drack inte så mycket alkohol. Idag kör de bil och dricker sprit” (Expressen, 1991-11-26)

”De manliga experterna pratar bekymrat om att en förändrad kvinnoosyn har gjort dagens tjejer mer aggressiva” (Expressen, 2003-07-10).

”Utvecklingen är på gott och ont. Det är bra om kvinnor tar för sig mer, exempelvis i skolan och på arbetsmarknaden. Men det är dåligt när de efterliknar killarnas destruktiva beteenden” (Aftonbladet, 2000-05-17).

”Enligt ett par värstingtjejer som Expressen talat med är denna utveckling till viss del av naturlig följd av jämställdhetsdebatten – en slags revolt på tonårstjejernas eget vis [...] flätorna och långstrumpornas tid är förbi. Nu är det fransiga jeans och collegejackor som gäller” (Expressen, 1991-05-27).

Tyngdpunkten i artiklarna ligger således på att hitta bakomliggande förklaringar till varför de unga kvinnorna begår brotten, snarare än att måla upp en bild av den unga kvinnan som mer brottsbenägen och farlig. Det kan återigen kopplas till Kordon & Wetterqvists resonemang om att man hellre väljer att se kvinnan som offer för omständigheterna.

6.2.2 Den ständiga jämförelsen

”Att vara man däremot, är att vara normbärare” (Hirdman 2001:62).

Som tidigare nämnts framstår det ofta som att män i kvinnornas närhet är orsak till att kvinnorna hamnat i kriminalitet, att det var något de själva egentligen inte ville. I artiklarna kunde man dessutom tolka att en jämförelse mellan de unga kvinnornas och mäns brottslighet eftersträvades. Väldigt sällan skrevs det bara om de unga kvinnornas brottslighet, utan det sågs som nödvändigt att relatera deras brottslighet till männen. Jämförelsen görs

också för att man som läsare vill ha något som känns mer naturligt att relatera till, och mannen kan då ses som normen för brottslighet och som en måttstock. Att männen ses som norm framgår av citaten:

”Tjevgäng tar efter killars kriminalitet [...] tidigare såg man aldrig invandrartjejer på stan, men nu gör de sig fria. De blir lite åt killhållet i sättet” (Svenska Dagbladet 1997-01-09)

”Fler tonårstjejer misshandlar. Polisen: De blir minst lika fula som killar [...] kvinnor kopierar männens maner även på andra områden. Det blir fler och fler kvinnliga fångar i fängelset och fler kvinnor blir klassade som alkoholister” (Aftonbladet 2000-05-17).

Kvinnor och brott ses således ofta som en motstridig relation och något som kan vara svårt att ta till sig. Att män och brott ses som en mer naturlig relation kan delvis ha att göra med att männen är överrepresenterade inom brottsligheten. Det kan också ha att göra med att dagspressen väljer att skriva om manliga gärningspersoner, vilket medför att det är den bild vi får. Media har som sagt mycket makt i samhället och har stor betydelse för vad som ska ses som ett problem och hur man ska se på problemet (I Andersson 2004:26).

6.2.3 Den avvikande kvinnan

”Tidigt knäckte vi nackarna på varandras Barbiedockor och snodde klistermärken med glitter. Det är inget man pratar högt om. Tjejer ska vara rena och moraliska, ha sina slantar i små rosa plånböcker och köpa örhängen för månadspengen” (Expressen 2003-07-10).

Citatet är hämtat ur en artikel som handlar om unga kvinnor som snattar. Citatet belyser hur man ska leva upp till den normativa femininiteten och hur man som ung kvinna inte bör ses som någon stjäla av andra vilket i artikeln förknippas med omoral. Även här uttrycks det hur man som ung kvinna bör leva upp till samhällets förväntningar:

”Man kanske är trött på att alltid bli behandlad som snäll och svag. Tjejer ska ju alltid vara så fina på något sätt” (Expressen 1991-05-27).

Det beskrevs också på flera ställen hur fin och söt flickan var för att sedan ställa det i kontrast till vilket grovt brott kvinnan begått och hur mycket det faktiskt strider mot de normer som

finns. I och med detta markerades det att det är en kvinna som varit en normalkvinna (enligt den normativa femininiteten) men som blivit en avvikare.

”För 13 år sedan var hon en isprinsessa, en flicka med långt blont hår och med skridskoklänningar som hade korta kjolar som vippade [...] När Jennie var 19 år greps hon av polisen, misstänkt för grovt knarkbrott” (Expressen, 1990-01-03).

I artiklarna beskrevs också ett flertal gånger de unga kvinnornas utseende, som nedan:

”En späd, söt 17-åring... hon kunde ha varit vilken skolflicka som helst[...]om det inte hade varit för knarket” (Expressen 1993-07-18).

Det ses på något sätt värre om flickan dessutom hade ett fördelaktigt yttre, och sedan går emot normen genom att begå ett brott. Lander skriver just om hur kroppen är ett sätt att uttrycka sin femininitet på, och därmed kan det ses som förkastligt att man inte tagit tillvara på ett fördelaktigt yttre.

I artiklarna uttrycktes det att kvinnor begår fler brott än de som syns i statistiken, och att kvinnor behandlas mildare av polis och domstol för att de har en annan attityd än männen vilket är till deras fördel. Detta kan kopplas ihop med huruvida de unga kvinnorna ses som ideala offer eller gärningspersoner. Det kan vara lättare att döma en brottsling som till större del liknar den ideala gärningspersonen, det vill säga är stark (ofta män) och attackerar en okänd person som befinner sig på en icke klandervärd plats. Det framställdes i flera artiklar hur man väljer att se kvinnorna som offer för omständigheterna, hur de blev lurade in i till exempel knarkhandeln och inte hade någon egen vilja, t.ex. som här:

”Igår häktades hon, misstänkt för att ha smugglat 150 gram tung narkotika. – hon har hamnat i dåligt sällskap, säger hennes pappa.” (Expressen 1993-07-18).

Det betyder att de kvinnorna som begått brott hamnar i ett gränsland mellan gärningsperson och offer, vilket kan medföra att de blir socialt svårplacerade. Därför är det lättare att se kvinnorna som offer, istället för gärningsperson då det är vanligast och mest förenligt med de normer som råder i samhället för hur en kvinna ska vara. Trots att en kvinna då går emot normen och begår ett brott tenderar man att se kvinnan som offer. Om man som kvinna begår ett brott bryter man som tidigare nämnt mot både lagen och de normer och förväntningar som är förknippade med att vara kvinna. En artikel behandlar en intervju med en ung kvinna som figurerar i mediasammanhang strax innan hon skulle avtjäna sitt fängelsestraff för

narkotikabrott. Artikeln belyser hur unga kvinnor som begår brott också borde få en andra chans på samma sätt som unga män som begår brott.

”Även tjejer borde få en andra chans[...]det finns åtskilliga musiker, rappare, mediamän, till och med radioprogramledare som råkat hamna i samma skit. Men deras karriärer har fortsatt spikrakt uppåt[...] Jag blev den knarkande tv-stjärnan med hela svenska folket. Över en natt så förändrades allt – inga jobb, ingen inkomst och ett totalt stopp[...] dömdes jag ut extra hårt av alla på grund av att jag är tjej? För att jag blev en dålig förebild?” (Expressen 2009-11-02).

Artikeln belyser män och kvinnor som är offentliga personer. Man kan reflektera över om offentliga unga kvinnor som begår ett brott blir ännu hårdare dömda än icke offentliga vad gäller medias framställning.

6.2.4 Är vissa brott ”kvinnliga”?

Den brottstyp som oftast förekom i artiklarna var våldsbrott, men narkotika och stöldbrott, i synnerhet snatteri förekom också i flera av artiklarna. Det som är intressant är att snatteri framställs som mer ”kvinnligt”, och att kvinnor ofta är pryflade och vill få tillgång till fina saker för att kunna leva upp till den normativa femininiteten som citatet belyser:

”Snatteri är annars kvinnornas favvbrott. Shoppinggalna fruntimmer lät läppstift och funkisosthyvlar slinka ner i handväskan redan på EPA-varuhuset... vi skjuter inte på andra människors huvuden, våldtar inte[...] men när det gäller snatteri är vi nästan jämlika, tjejer!” (Expressen, 2003-07-10).

Medan snatteri framställs som ett mer lättsamt brott och som ett brott kvinnor också kan begå framställs narkotikabrott och våldsbrott mer som något fult, och något som bör tonas ned när det är en kvinna som är gärningsperson. Detta visar att beroende på vilken brottstyp det rör sig om, tenderar den unga kvinnan att beskrivas på olika sätt. Snatteri sågs således som ett mer acceptabelt brott att begå utifrån den bild artiklarna ger eftersom det ses som mer naturligt för en kvinna, då syftet är att kunna leva upp till den normativa femininiteten. Brott som misshandel sågs istället som oacceptabelt och framställs som onaturligt att begås av en kvinna. Ett annat citat som är relevant att ta upp är följande:

”Jag ville ha pengar av en tjej i skolan. Då kom den där andra tjejen och sa åt mig att lägga av. Det svartnade framför ögonen och jag slog till[...] hon fick åka till sjukhuset[...] Men ingen polisanmälde det som hänt” (Dagens Nyheter, 2004-05-28).

6.2.5 Iscensättande av maskulinitet

Analysen visade också att det fanns artiklar som skrev om unga kvinnor som begått brott där de framställdes som brutala brottslingar. I artikeln *” Esperanza lever utan hopp: Jag är lika tuff som den hårdaste killen”* (Expressen 1992-07-08) skrivs det om en ung kvinna som är våldsam och som styr och ställer med andra genom att använda våld. Det beskrivs också hur hon utnyttjar killar som är kära i henne genom att de får köpa droger vilket följande citat belyser.

”Den blyga, feta pojken med bakåtkammat hår och fjunigt getskägg anar kanske att Esperanza utnyttjar honom. Men han kan inte låta bli att bry sig om henne. Han är kär[...] Steely säger att han skulle vilja tala om för Esperanza vad han känner för henne. Men han är för blyg, så istället köper han droger. Det passar Esperanza utmärkt. Hon röker hans crack och lämnar honom ensam. Steely är kär och svag. Hon är likgiltig och stark” (Expressen 1992-07-08).

Kvinnans dominans i artikeln kan kopplas ihop med Hirdmans lagar om mannen.

Maskulinums första lag lyder *”att vara man är att inte vara kvinna”*, vilket innebär att mannen inte är mjuk, känslsam, svag, passiv etc. utan han är hård, stark och aktiv (Hirdman 2001:48), och även med Landers beskrivning av iscensättande av maskulinitet respektive femininitet. I artikeln beskrivs hur det är ombytta roller mot hur det brukar vara enligt normen, istället är det kvinnan som är den hårda, starka och aktiva. Männerna däremot framställs som svaga och mjuka och de gör som kvinnan säger. Detta innebär att kvinnan i artikeln iscensätter maskulinitet, genom att hon agerar enligt de egenskaper som enligt normen vanligtvis tillskrivs en man. Det handlar således om att kvinnan framför det genus hon anser sig tillhöra vilket således inte är kopplat till kön och i detta fall iscensätter en kvinna maskulinitet.

6.2.6 Artiklarnas funktion

Även om det primära syftet i denna studie inte var att göra en journalistisk analys utifrån artiklarna så kan det ändå vara intressant att diskutera syftet med texterna och vad de fyller för

funktion, vilket i sin tur kan påverka hur texterna är skrivna. Tidningsartiklar kan som tidigare nämnts ha en underhållningsfunktion, där man vill behålla läsarens intresse. Det i sin tur kan också påverka vad som skrivs och hur det skrivs. Att den brottsliga kvinnan framställs enligt analysen kan bero på att man vill skapa spänning och mystik kring fenomenet kvinna och brott. Det blir troligtvis mer intressant att läsa om hur kvinnor bryter mot de normer som byggts upp i samhället, än om man bara faktamässigt skulle skriva att kvinnor begår brott. Dock medför säkerligen underhållningsfunktionen inte bara att artiklarna är skrivna på ett visst sätt för att behålla läsare. Att dagspressen väljer att skriva på ett visst sätt gör också att de föreställningar som finns i samhället vad gäller manligt och kvinnligt hela tiden reproduceras genom media. När det gäller begreppet moralpanik, som handlar om plötsliga medieuppståndelser och en överdriven reaktion från medias sida kan man relatera det till det som skrivs om unga kvinnors brottslighet. Statistiken visar att unga kvinnors brottslighet ökar, vilket skulle betyda att media skulle kunna skriva om det mer och förstora det som ett samhällsproblem. Resultatet av studien visade istället på att det är en motsatt reaktion där det skrivs väldigt lite om unga kvinnors brottslighet, vilket kan sägas vara det motsatta till moralpaniken.

7. Avslutning och diskussion

Sammanfattningsvis visade resultatet av den kvantitativa innehållsanalysen att ytterst få av dagspressens skildringar av ungdomsbrottslighet (utifrån att artikeln innehöll ordet *ungdomsbrottslighet*) handlar om unga kvinnors brottslighet. Den kvalitativa innehållsanalysen visade att framställningen av den unga kvinnans brottslighet under den undersökta tidsperioden skiljer sig mellan olika brottstyper. Artiklarna visade på olika förklaringar till unga kvinnors brottslighet, och det framställdes ofta bero på faktorer i kvinnans omgivning, exempelvis på en trasig bakgrund eller på en man i kvinnans närhet. Brottsligheten förklarades också av en förändrad kvinnoroll, där kvinnan blir mer jämlik mannen i samband med jämställdhetsutvecklingen. Vidare kunde man i artiklarna tolka en jämförelse där man ställer männens brottslighet mot de unga kvinnornas, för att ha något att relatera till som är mer naturligt. Vad gäller brottstyper skrevs det mest om våldsbrott, narkotikabrott och stöldbrott, speciellt snatteri som också ansågs vara mer förenligt med kvinnlighet. Våldsbrott och narkotikabrott sågs däremot som något fult och icke kvinnligt som strider mot normen. Kvinnans utseende var också något som användes i artiklarna för att visa på kontrasten, hur kvinnan varit söt och oskyldig till att ha blivit ful och brottslig.

Att dagspressen ofta förklarar kvinnans brottslighet med faktorer i kvinnans omgivning kan kopplas till Estradas studie (2004). Där konstaterades det att andelen artiklar där den unga beskrivs som skoningslös gärningsman ökat, medan förklaringar av brottslingen tenderar att hamna i bakgrunden. Detta resultat gäller under tidsperioden 1990-1999, som också var inkluderat i denna studie (Estrada 2004:143–144). Estradas studie innefattade dock både manliga och kvinnliga gärningspersoner, men utifrån denna studie innebär det emellertid att de flesta artiklarna handlade om unga män. Detta skulle kunna innebära att dagspressen tenderar att beskriva den manliga unga brottslingen och den kvinnliga unga brottslingen på olika sätt, där den unga kvinnans brottslighet förklaras medan den unga mannens brottslighet fördöms. Om man ser på Estradas studie så kan man också konstatera att det skett en förändring över tid på så sätt att man på 1970-talet hade en mer ödmjuk inställning till brottslingar för att under 1990-talet övergå i en mer hård attityd. Man kan därför reflektera över om samma utveckling kommer ske för de unga kvinnorna, där den förklarande beskrivningen så småningom kommer att övergå i den fördömande. Se även Estrada (2010) och Tham (1995) som också visar på en förändrad syn inom kriminalpolitiken och framför allt på gärningspersonen.

Anderssons studie (2004), Schoultz studie (2004) och denna visade på liknande resultat gällande könsfrågan. Alla tre studierna visade att det skrivs lite om unga flickor/kvinnors brottslighet. Schoultz resultat visade liksom här på olika orsaker till de unga kvinnors brottslighet, men resultatet av hennes studie beskrev orsaker till just våldsbrottsligheten medan denna beskrev olika brottstyper. Dock är det intressant att liknande teman har påträffats, där jämställdhetsutvecklingen är ett av teman som diskuterats.

Studien kan som tidigare nämnts ses som en pilotstudie och det finns flera aspekter som skulle vara av intresse för en uppföljningsstudie. En vidareutveckling av denna studie skulle kunna vara en intervjustudie för att se hur föreställningar om unga kvinnor ser ut och om kvinnor som begår brott. Det kan sedan ställas emot resultaten i denna studie, för att se huruvida medias bild stämmer överens med de intervjuades uppfattning. Som nämndes så uteläts också brottstypen mord här, vilket är något som det skulle kunna studeras särskilt. Förhoppningen är att studien ska tillföra en ny dimension av medias framställning av den unga brottsliga kvinnan, och inte bara den våldsamma kvinnan. Forskning om unga kvinnor är viktigt att driva, och det är minst lika viktigt som unga mäns brottslighet.

8. Litteraturförteckning

- Andersson, G (2004) "Pressens bild av barns missgärningar". I: Blomberg, H, Kroll, C, Lundström, T och Swärd, H (red), *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. s.25-53. Lund: Studentlitteratur.
- Adler, F (1975) *Sisters in crime: The Rise of the New Female Criminal*. New York, McGraw-Hill Book Company.
- Bergström, G och Boréus, K. (2005) "Innehållsanalys". I: Bergström, G och Boréus, K (red), *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. s.43-86. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A (2002) *Samhällsvetenskapliga metoder* Sverige: Liber AB.
- BRÅ (1999) Brottsförebyggande rådet, rapport 1999:15 *Kvinnors brottslighet*. Stockholm: Fritzes.
- BRÅ (2001) Brottsförebyggande rådet, rapport 2001:16 *Kriminalstatistik 2000*. Stockholm: Fritzes.
- BRÅ (2006) Brottsförebyggande rådet, rapport 2006:7 *Ungdomar och brott åren 1995-2005*. Stockholm: Fritzes
- BRÅ (2010) Brottsförebyggande rådet, rapport 2010:6 *Brott bland ungdomar i årskurs nio. Resultat från skolundersökningen om brott åren 1995-2008*. Stockholm: Fritzes
- Christie, N (2001) "Det idealiska offret". I: Åkerström, M. & Sahlin, L (red), *Det motspänstiga offret*. s.46-60. Lund: Studentlitteratur.
- Estrada, F (1999) *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem: utveckling, uppmärksamhet och reaktion*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet
- Estrada, F (2004) "Brottslighetens politiska dynamik. Ledarsidors syn på ungdomsbrottslighet 1970-1999" I: Blomberg, H, Kroll, C, Lundström, T och Swärd, H (red), *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. s.127-155. Lund: Studentlitteratur.
- Estrada, F och Flyghed, J (2007) "Inledning". I: Estrada, F. och Flyghed, J (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. s.9-18. Lund: Studentlitteratur.

- Estrada, F och Granath, S (2008) "Ungdomsbrottslighet". I: BRÅ-rapport 2008:23 *Brottsutvecklingen i Sverige fram till 2007* s. 350-373. Stockholm: Fritzes
- Estrada, F (2010) "Våld som ett (bra) samhällsproblem", *Nordisk Tidskrift för Kriminallvidenskab*, vol. 97 nr.3 s.321-334.
- Hollari, S (2008) "Kvinnors brottslighet". I: BRÅ-rapport 2008:23 *Brottsutvecklingen i Sverige fram till 2007* s. 373-394. Stockholm: Fritzes
- Hirdman, Y (2001) *Genus – om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber AB.
- Hultén, B (2000) *Journalistikanalys. En introduktion*. Lund, Studentlitteratur.
- Johannessen, A & Tufte, P (2003) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Liber AB.
- Kordon, S och Wetterqvist, A (2010) *Gärningsmannen är en kvinna: en bok om kvinnlig brottslighet*. Sverige: Blue Publishing.
- Lander, I (2003a) *Den flygande maran. En studie om åtta narkotikabrukande kvinnor i Stockholm*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Lander, I (2003b) "Genus, normalitet och avvikelse. Med kroppen som utgångspunkt." I: Lander, I, Pettersson, T och Tiby, E (red), *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet. Genusperspektiv inom svensk kriminologi*. s.21-42. Lund: Studentlitteratur.
- Pollack, E (2004) "Medierade brott". I: Blomberg, H, Kroll, C, Lundström, T och Swärd, H (red), *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. s.57-87 Lund: Studentlitteratur.
- Pettersson, T. (2003) "Våld som iscensättning av femininitet". I: Lander, I, Pettersson, T. och Tiby, E (red), *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet. Genusperspektiv inom svensk kriminologi*. s.139-150. Lund: Studentlitteratur.
- Pettersson, T och Tiby, E (2003) "Skapande och återskapande av prostitution". I: Lander, I, Pettersson, T och Tiby, E (red), *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet. Genusperspektiv inom svensk kriminologi*. s.211-233. Lund: Studentlitteratur.
- Pettersson, T (2007) "Genusperspektiv inom svensk forskning om ungdomsbrottslighet". I: Estrada, F. och Flyghed, J. (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. s.73-96. Lund: Studentlitteratur.

Sarnecki, J (1990) ”Pojkars och flickors brottslighet. Likheter och olikheter”. I: BRÅ-rapport 1990:1 *Kvinnor och brott*. s.35-50. Stockholm: Fritzes

Schoultz, I (2004) *Flickor som slåss. En genusteoretisk analys av svensk press 1994-2004*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet

Steffensmeier, D (1996) “Gender and crime: Toward a Gendered Theory of Female Offending”. *Annual review of Sociology* vol. 22. s.459-487

Tham, H (1995) “Från behandling till straffvärde. Kriminalpolitik i en förändrad välfärdsstat” I: Victor, D. (red), *Varning för straff: Om vådan av den nyttiga straffrätten*. Stockholm: Fritzes.

Trost, J (2002) *Att skriva uppsats med akribi*. Studentlitteratur: Lund.

Övrigt

Artikelsök, Stockholms Universitets Bibliotek

<http://www.sub.su.se/opac/metalib.aspx?db=LIB38680> 2010-11-18

Mediearkivet, Stockholms Universitets Bibliotek

<http://www.sub.su.se/opac/metalib.aspx?db=LIB32338> 2010-11-18

Nationalencyklopedin, brottslighet. <http://www.ne.se/brottslighet>, 2010-11-30.

Nationalencyklopedin, dagstidning. <http://www.ne.se/dagstidning>, 2011-01-02.

Statistiska Centralbyrån (SCB), Tabell över *Folkmängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968-2009*. Undernivåtabell *Folkmängden i riket efter civilstånd, ålder och kön. År 1968-2009*. Kvinna 15 år, 1995-2009 vald.

<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/MainTable.asp?yp=tansss&xu=C9233001&omradekod=BE&omradetext=Befolkning&lang=1> 2011-01-09

Susanne Klevebring, Mediearkivet informationen skickad 2010-11-11 november samt 2010-12-14

9. Bilaga 1, analyserade artiklar

(Expressen 1990-01-03) *"Hur fan kunde jag hamna här"?*

(Expressen 1991-11-26) *"Nu använder unga flickor också våld"*.

(Expressen 2007-08-17) *"Ingen skillnad på hur pojkar och flickor uttrycker aggressivitet."*

(Expressen 1991-05-27) *"Tjejerna är värst. Vart femte rån i city utförs av tonårsflickor"*

(Expressen 1992-07-08) *"Esperanza lever utan hopp. Jag är lika tuff som den hårdaste killen"*

(Expressen 1993-07-18) *"17-årig flicka häktad i stor heroinhärva. Misstänks ha jobbat som knarkkurir"*

(Expressen 1998-12-03) *"Tonårssnatteriet. Är din julklapp stöldgods? Vi snattar för fem miljarder"*

(Expressen 2009-11-02) *"Även tjejer borde få en andra chans"*

(Expressen 2003-07-10) *"Hoppas värstingtjejerna är här för att stanna"*

(Aftonbladet 1996-07-23) *"Clara: Jag misshandlade en tjej nästan till döds"*

(Aftonbladet 1997-02-10) *"Jag var skolans skräck"*

(Aftonbladet 2000-05-17) *"Fler tonårstjejer misshandlar. Polisen: de blir minst lika fula som killarna"*

(Dagens Nyheter 2004-05-28) *"Aggressiva flickor: Moa slog för att få ut sin ångest"*

(Dagens Nyheter 2004-06-04) *"Man är väl inte värd mer"*

(Dagens Nyheter 2004-06-03) *"Aggressiva flickor: Anna skrämde både andra och sig själv"*

(Dagens Nyheter 2004-05-27) *"Aggressiva flickor: Flickorna slåss"*

(Dagens Nyheter 1998-08-23) *"Konsument/Ung: Tjejer snattar mer än killar. Polisärenden. Obehagliga"*

(Svenska Dagbladet 1997-01-09) *"Tjejjäng tar efter killars kriminalitet"*

(Svenska Dagbladet 2008-06-11) *"Vanligare att tjejer slår ner tjejer"*

Artiklar som nämns i uppsatsen, men som ej ingått i analysen (se avsnitt 6.1)

(Svenska Dagbladet 2009-03-21) *Mobilbedrägerierna mot ungdomar ökar*

(Svenska Dagbladet 2008-09-03) *Kd vill straffa unga brottslingar direkt*

(Dagens Nyheter 2007-07-06) *Han talar utan fusklapp*

(Dagens Nyheter 2003-08-12) *16-åring greps för fyra rån i sommar*

(Dagens Nyheter 2002-04-04) *Ungdomsbrottslighet: Tonåringar fast i kriminalitet*